

EPIDEMIOLOGIJA OVISNOSTI U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2011. GODINI

Marina Kuzman, Dragica Katalinić, Martina Markelić,
Hrvatski zavod za javno zdravstvo
26.06.2012.

EPIDEMIOLOGIJA OVISNOSTI U SVIJETU

- Prema izvještaju UNODC iz 2011. godine procjenjuje se da je između 149 i 272 milijuna ljudi (3,3%-6,1% stanovništva 15-64 godine) uzelo neku od ilegalnih droga u posljednjoj godini dana.
- Procjena za marihuanu sugerira da je u 2009. godini 125-203 milijuna ljudi konzumiralo marihuanu, s još uvijek porastom uporabe u Južnoj Americi i Africi, a stabilizacijom u Zapadnoj Europi i Sjevernoj Americi.
- Procjenjuje se da je u svijetu 15-39 milijuna ljudi koji su ovisnici (definicija dugotrajnog i/ili intravenskog uzimanja opijata, kokaina ili amfetamina), što je 0,3%-0,9% populacije 15-64 godine.

EPIDEMIOLOŠKO PRAĆENJE ZLOUORABE DROGA U SUSTAVU ZDRAVSTVA U HRVATSKOJ

- Raspoloživi podatci iz svih zdravstvenih ustanova - Registar
- Postupno i dosta oskudno uključivanje i podataka iz terapijskih zajednica i nevladinih udruga
- Pokušaji sagledavanja problema sveobuhvatno
- Problemi razmjene podataka između sektora
- Stalna nastojanja procjene stvarne veličine problema

Osobe liječene u zdravstvenom sektoru zbog zlouporabe droga

Godina	Ukupno liječeni	Ukupno opijatni	Prvi put liječeni	Prvi put opijatni
2000.	3.899	2.520	2.026	1.009
2002.	5.811	4.061	2.067	846
2004.	5.768	4.163	1.619	732
2006.	7.428	5.612	2.002	877
2008.	7.506	5.832	1.674	769
2009.	7.733	6.251	1.482	667
2010.	7.550	6.175	1.180	430
2011.	7.665	6.198	1.153	345

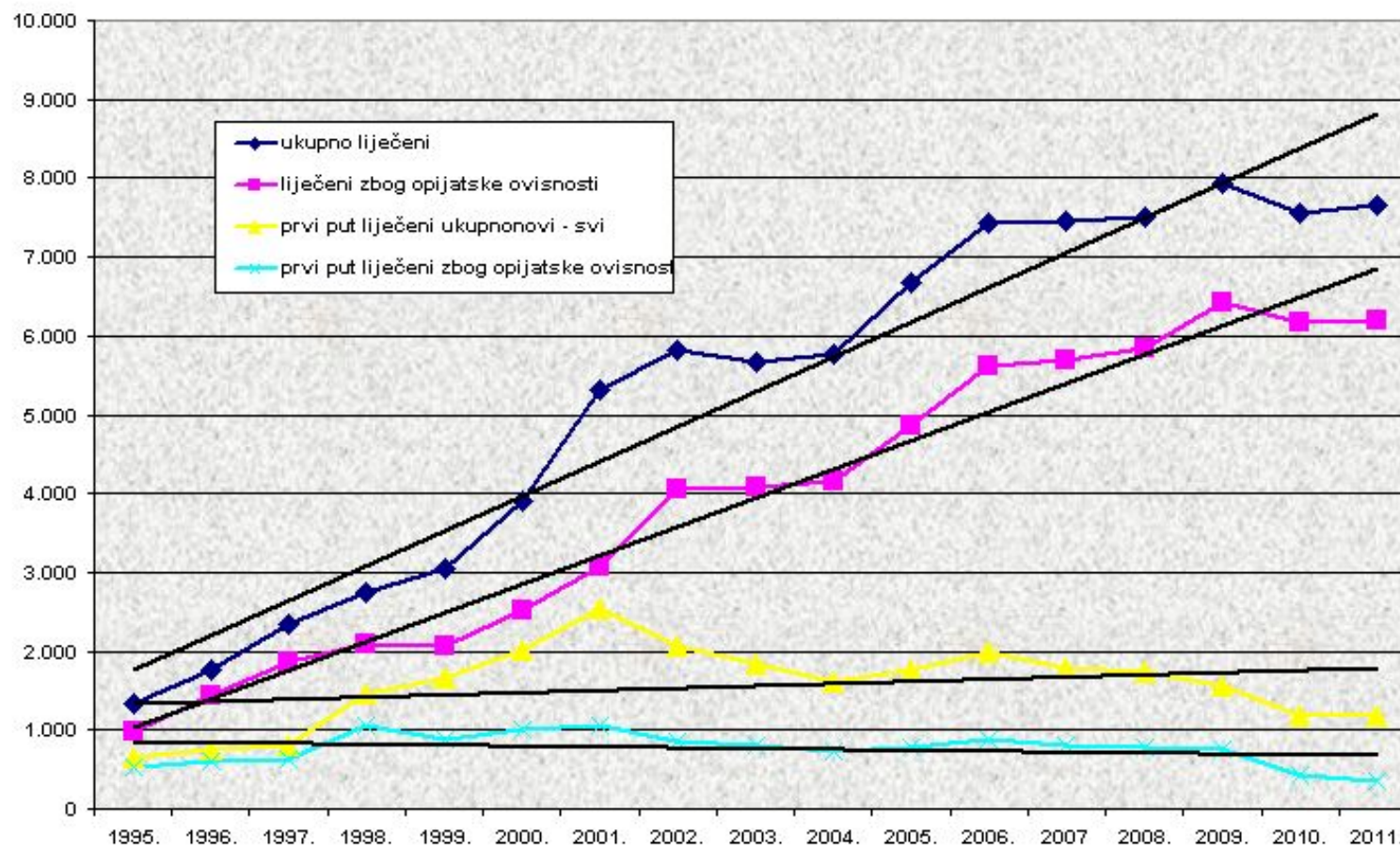
Stopa/ 100.000 stanovnika 15-65 godina

Ukupno 257,0

Opijatni 208,7

KRETANJE LIJEČENIH OSOBA U HRVATSKOJ 1996-2011

<u>Bolničko liječenje</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>	<u>2011</u>
PB Vrapče	287 (25%)	298 (26%)	247(21,1%)
KB "Sestre milosrdnice"	211 (18%)	173 (15%)	271(23,1%)
PB Jankomir	115 (10%)	131 (12%)	110(9,4%)
ostalo	536 (47%)	542 (47%)	544(46,4%)

<u>Izvanbolničko liječenje</u>	<u>2009.</u>	<u>2010</u>	<u>2011</u>
ZJZA. Štampar Zagreb	1.327(18%)	1.391(19%)	1.433 (19%)
KB "Sestre milosrdnice	1.402(19%)	1.283(17%)	1.382 (18%)
ZJZ Split	1.025(14%)	1.037(14%)	982 (13%)
ZJZ Pula	852(11%)	640(9%)	638 (8%)
ZJZ Rijeka	602(8%)	615(8%)	640 (9%)
ZJZ Zadar	569(8%)	553(8%)	594 (8%)
ostalo	1.793(24%)	1.858(25%)	1.865 (25%)

OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U 2011. GODINI PREMA ŽUPANIJI PREBIVALIŠTA

	broj	stopa na 100.000 stanovnika 15-65g	opijati 100.000 stanovnika 15-65g
○ Istarska	804	542,5	483,1
○ Zadarska	576	493,7	473,1
○ Grad Zagreb	2.331	435,6	318,2
○ Šibensko-kninska	252	344,1	322,5
○ Primorsko-goranska	710	340,8	314,0
○ Dubrovačko-neretvanska	278	330,3	274,5
○ Splitsko-dalmatinska	996	305,5	270,8
○ Republika Hrvatska	7.632	257,0	208,7
○ Varaždinska	249	204,7	172,7
○ Brodsko-posavska	157	138,5	107,6
○ Međimurska	124	154,6	123,5

GLAVNO SREDSTVO U OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE DROGA

Glavno sredstvo	Broj liječenih ukupno							
	2008.		2009.		2010.		2011.	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Opijati	5.846	77,9	6.248	80,7	6.175	81,8	6.198	80,9
Marihuana	985	13,1	793	10,3	858	11,4	957	12,5
Sedativi	179	2,4	185	2,4	136	1,8	145	1,9
Kokain	150	2,0	143	1,8	124	1,6	126	1,6
Stimulatori	218	2,9	214	2,8	142	1,9	128	1,7
Halucinogeni	6	0	4	0	3	0	10	0,1
Inhalanti	5	0	7	0	7	0,1	7	0,1
Poluoraba	117	1,7	136	1,8	105	1,4	94	1,2
Ukupno	7.464	100	7.733	100,0	7.550	100,0	7.665	100,0

JE LI SE ŠTO PROMIJENILO U OVISNIČKOM PONAŠANJU 2003-2011. GODINE (SREDNJE DOBI)

Ovisnici o opijatima (2011/2003)

- Srednja dob prve uporabe (bilo koje sredstvo)
 - 16,1 - 16,0 godina
- Srednja dob prvog uzimanja heroina
 - 20,3 - 20,1 godina
- Srednja dob prvog i.v. uzimanja
 - 21,7 - 21,2 godina
- Srednja dob prvog dolaska na liječenje
 - 26,4 - 26,2 godina

NAČIN UZIMANJA DROGA

Heroin

Intravenski (75,0%), ušmrkavanjem (18,9%),
pušenjem (4,1%), nepoznato 1,9%

Tretman opijatskih ovisnika 2010. godine

	Metadon	Buprenorfin+ (nalokson)	Morfin	Naltrekson	Drugo	Bez medikacije	Ukupno
Kratkotrajno održavanje	27 (1%)	41 (2%)					68
Održavanje	1.905 (68%)	2.294 (98%)					4.199
Spora detoksikacija	776 (28%)						776
Brza detoksikacija	84 (3%)						84
Bez medikacije						723	723
Farmakoterapija druga			4	27	85		116
Ukupno	2.792	2.335	4	27	85	723	5.966

Subukson u 45,2% opijatskih ovisnika u 2010. godini koji su na farmakoterapiji

Metadonski detoks i supstitucija u 54,1%

Tretman opijatskih ovisnika 2011. godine

	Metadon	Buprenorfin+ (nalokson)	Morfin	Naltrekson	Drugo	Bez medikacije	Ukupno
Kratkotrajno održavanje	51 (1,9%)	93 (4,0%)					144
Održavanje	1.982 (75,7%)	1.935 (80,0%)		19			3.936
Spora detoksikacija	548 (20,9%)	358 (15,0%)					906
Brza detoksikacija	37 (1,4%)	19 (1,0%)					56
Bez medikacije						503	503
Farmakoterapija druga			14		189		203
Ukupno	2.618	2.405	14	19	189	503	5.748

PROSJEČNE DOZE METADON - BUPRENORFIN

Služba	Metadon (mg)	Buprenorfin (mg)
<i>Republika Hrvatska ukupno</i>	<i>76,8</i>	<i>7,9</i>
KB Sestre milosrdnice (ambulantno)	107,7	10,9
Zagrebačka ž.	78,9	8
Brodsko posavska ž.	77,2	6,8
Splitsko dalmatinska ž.	74,0	10,2
Primorsko goranska ž.	70,1	7,28
Dubrovačko neretvanska ž.	74,8	6,7
Istarska ž.	68,7	7,2
Šibensko kninska ž.	68,2	7,1
Zadarska ž.	61,7	5,7

LIJEČENE OSOBE U REGISTRU I NADALJE SU SVE STARIJE...

Godina	Prosječna dob		
	Muškarci	Žene	Ukupno
2001.	25,7	25,8	25,7
2003.	27,1	27,2	27,1
2005.	28,4	28,1	28,3
2007.	29,8	29,2	29,7
2008.	30,1	29,5	30,0
2009.	31,2	30,5	31,8
2010.	31,8	30,6	31,6
2011.	32,4	31,1	32,2

....što odgovara općem europskom trendu kod opijatskih ovisnika

NAČIN DOLASKA NA LIJEČENJE U 2011. GODINI

Tko je preporučio liječenje

	Opijatski %	Ostali %
○ Osobno	66,8	11,4
○ Obitelj/prijatelji	7,1	13,5
○ PZZ	12,0	2,0
○ Centar za socijalnu skrb	0,7	15,8
○ Sud/uvjetna kazna	5,3	30,8
○ Bolnica/med. ustanova	1,5	1,2
○ Ostalo	6,6	25,3

OBRAZOVNA RAZINA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE DROGA GODINE

Ovisnici o opijatima

- 13,6% završilo samo (ili nije uopće) osnovnu školu
- Nezavršena srednja škola - 9,3%
- Završena srednja škola - 68,3%
- Viša škola ili fakultet 7,5%
- Nepoznato 0,7%

Neopijatski ovisnici

- 16% završilo samo (ili nije uopće) osnovnu školu
- Nezavršena srednja škola - 22,5%
- Završena srednja škola 46,3%
- Viša škola ili fakultet 5,7%
- Nepoznato 6,7%

RADNI STATUS OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE DROGA

Ovisnici o opijatima

- Nezaposlen 45%
- Redoviti posao 23%
- Povremeni posao 13%
- Učenik/student 2%
- Umirovljenik 7%
- Ostalo 7%

Neopijatski ovisnici

- Nezaposlen 29%
- Redoviti posao 16%
- Povremeni posao 10%
- Učenik/student 36%
- Ostalo 9%

UVJETI ŽIVOTA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE DROGA

Ovisnici o opijatima

- Živi s roditeljima 48%
- S partnerom 12%
- S partnerom i djetetom 17%
- Živi sam 15%
- S djetetom 2%
- Ostalo/nepoznato 6%

Neopijatski ovisnici

- Živi s roditeljima 64%
- S partnerom 4%
- S partnerom i djetetom 5%
- Živi sam 6%
- S djetetom 1%
- Ostalo/nepoznato 20%

KADA SU RODITELJI SAZNALI (2011.)

	Prva godina	Nakon 1 godine	Nakon 2-3 godine	Nakon 4+godina	Ne znaju	Ostalo i nepoznato	Ukupno
Opijati	736 12%	851 14%	1.692 27%	1.284 21%	447 7%	1.188 19%	6.198
Kokain	24	22	37	20	7	16	126
Sedativi	20	11	3	4	6	101	145
Stimulatori	31	25	31	22	8	11	128
Marihuana	409 43%	171 18%	162 17%	69 7%	66 7%	80 8%	957

POPRAVNE BOLESTI 2011. GODINE

Anamnestički i/ili laboratorijski (heroinski ovisnici)

hepatitis C	40,5%
-------------	-------

hepatitis B	7,3%
-------------	------

HIV	0,5%
-----	------

RIZIČNA PONAŠANJA

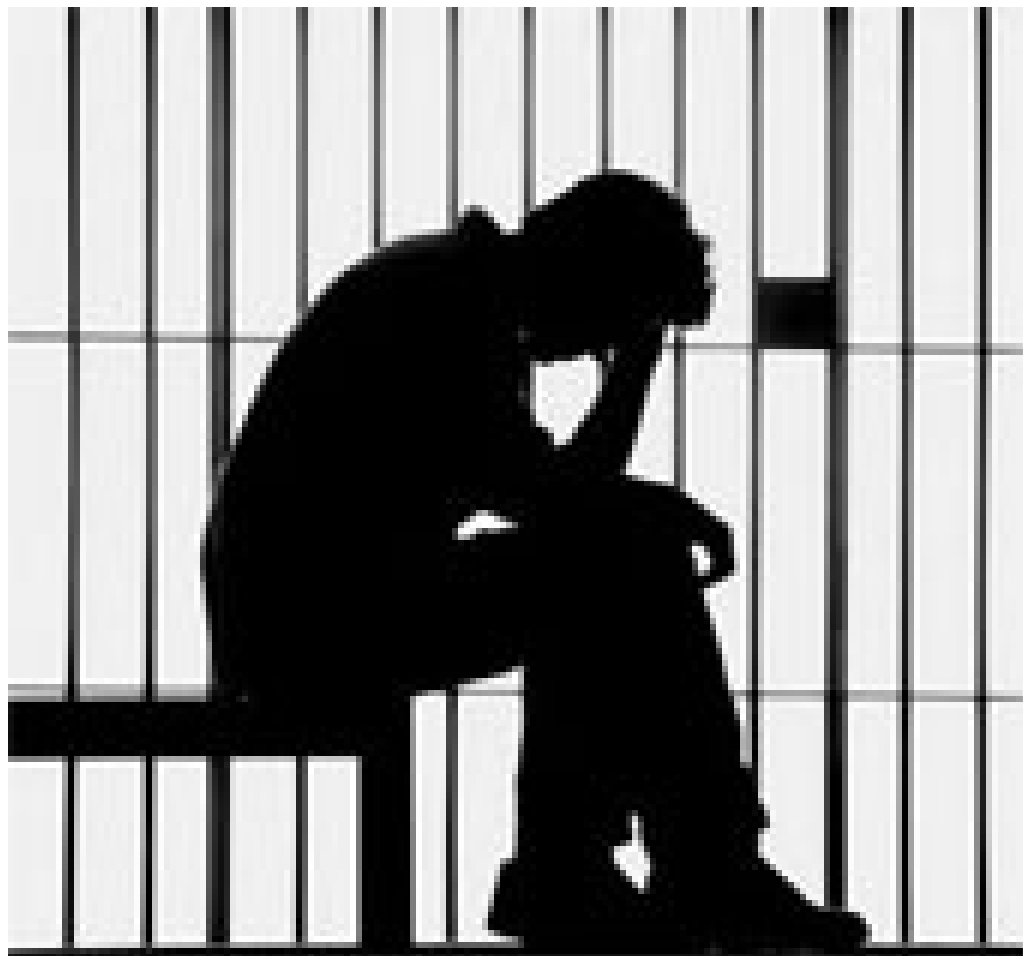
Dijeljenje igala i šprica u životu

2005	2007	2009.	2010.	2011.
71.3%	70.2%	68,1%	61,3%	61,0%

Dijeljenje igala i šprica u posljednjih mjesec dana

2005	2007	2009.	2010.	2011.
23.0%	19.9%	20,7%	10,5%	3,6%

Ovisnici u zatvorskom sustavu

Ovisnici i prekršajna i krivična djela 2011.

Od 7.665 osoba ukupno liječene zbog zlouporabe droga u 2011, samo 1.854 nema i nije nikada imalo sudskih problema (24,2%) – što znači da je 75,8% barem jednom u životu imalo problema sa sudom

Recidivizam je čest - od 5.195 osoba koje su imale sudskih problema 2.076 ih ima i sada (40,0% su “ponavljači”)

Ovisnici i prekršajna i krivična djela

Od 6.198 liječenih opijatnih ovisnika u 2011, 4.218 su barem u nekom razdoblju života imali problema sa zakonom (69,1%)

Od 1.467 liječenih osoba koje nisu heroinski ovisnici u 2011, njih 914 ili 62,3% je barem jednom u životu imalo problema sa zakonom

OSOBE LIJEČENE U TERAPIJSKIM ZAJEDNICAMA

Terapijska ustanova	Spol		Ukupno
	Muški	Ženski	
Terra	4	3	7
Reto	19	6	25
Cenaccolo	11	0	11
Susret	120	23	143
Papa Ivan XXIII	7	10	17
NE - ovisnost - terapijska zajednica	55	0	55
Ukupno	216 (83,7%)	42 (16,3%)	258 (100%)

OSOBE LIJEČENE U TERAPIJSKIM ZAJEDNICAMA PREMA DOBNIM SKUPINAMA

Dobna skup.	Terapijska ustanova						Ukupno
	Terra	Reto	Cenacolo	Susret	Papa Ivan XXIII	NE - ovisnost	
15-19	0	1	0	5	2	1	9
20 -24	2	1	0	13	6	7	29
25 -29	2	6	7	50	2	13	80
30-34	2	9	3	45	3	22	84
35 -39	1	6	1	20	1	6	35
40 - 44	0	2	0	6	3	4	15
45-49	0	0	0	3	0	0	3
50 -99	0	0	0	1	0	2	3
Ukupno	7	25	11	143	174	55	258

KONTAKT SA ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA PRIJE ULASKA ILI NAKON IZLASKA IZ TERAPIJSKE ZAJEDNICE

- Od ukupno 258 osoba liječenih u terapijskim zajednicama, njih 59 (23%) je prije liječenja u terapijskim zajednicama bilo liječeno u zdravstvenom sustavu.....
-od toga 40 osoba u Službama a 19 osoba u bolnicama stacionarno....
- Nakon izlaska iz terapijske zajednice 43 osobe (17%) nastavilo je liječenje u zdravstvenom sustavu , od toga 39 osoba u Službama i 4 osobe u bolnicama

SMRTI OD PREDOZIRANJA

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Predoziranje heroinom	51	82	58	37	23	13
Predoziranje metadonom	20	22	22	17	38	38
Predoziranje kokainom		1	4	4		4
Predoziranje ukupno	71	105	84	58	61	55

RAD SLUŽBI ZA PREVENCIJU OVISNOSTI

U Službama registrirano preko 75.824 posjete (prosječno 12 po korisniku)

U Hrvatskoj je ukupno učinjeno 2.818 intervjua ili prosječno 235 mjesečno. Najviše ih je zabilježeno u Primorsko-goranskoj županiji (1010), slijedi Grad Zagreb (428), te Međimurska županija (353)

Obavljen je 22.948 individualnih savjetovališnih tretmana i 31.105 tretmana modifikacije ponašanja. Najviše usluga rada na modifikaciji ponašanja pruženo je u Istarskoj županiji (5.288), slijedi Grad Zagreb (4.236) te Splitsko-dalmatinska županija (4.027)

RAD SLUŽBI ZA PREVENCIJU OVISNOSTI

Obavljeno je 6.396 obiteljskih savjetovanih tretmana, odnosno prosječno 533 tretmana mjesečno. Najviše u Istarskoj županiji (847), slijedi Splitsko-dalmatinska županija (758), te Sisacko-moslavačka županija (686) i Primorsko-goranska županija (566)

Službe koje imaju liječnika specijalista psihijatra ukupno su učinile 24.653 psihijatrijskih obrada, što iznosi prosječno 2.054 psihijatrijske obrade mjesečno. Od toga najviše u Gradu Zagrebu (11.334), Primorsko-goranskoj županiji (3.487) i Zadarskoj županiji (3.147).

U Gradu Zgrebu je također bilo i najviše psihoterapija ponašanja (9.491), zatim slijedi Primorsko-goranska županija s (3.820) te Zadarska županija (2.585).

RAD SLUŽBI ZA PREVENCIJU OVISNOSTI

Ukupno je učinjeno 65.917 testova urina što prosječno iznosi 5.493 testa mjesečno.

Održano je ukupno 634 predavanja i 91 tribina namijenjenih roditeljima djelatnicima škola u sklopu redovnih preventivnih programa.

Savjetodavni i edukacijski rad sa djelatnicima škola za Školski preventivni program (1.257) te organizacija edukativnih radionica za djelatnike škole, liječnike i druge profesionalce (271).

U 2011. godini djelatnici Službi za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti sudjelovali su u 346 posebnih programa.

ZAKLJUČNO

Sustav za prevenciju i izvanbolničko i bolničko liječenje je stabilan i dobro funkcionira

Ovisnici se zadržavaju na tretmanu dugo i uz različite programe

Broj svih osoba u tretmanu u sustavu zdravstva je stabilan

Sve je manje novih korisnika ukupno

Broj novih heroinskih ovisnika je prvi put u posljednjem desetljeću manji od 400!!!

Više mladih i ostalih konzumenata na tretmanu

Treba razvijati programe univerzalne, selektivne i indicirane prevencije u radu s mladima koji pokazuju sklonost rizičnom ponašanju

I nadalje važna multidisciplinarna suradnja, osobito dostupnost droge

Hvala na pažnji

